

PROČ JSME JEŠTĚ NEVYPOVĚDĚLI DOHODY O OCHRANĚ INVESTIC S RUSKEM A BĚLORUSKEM?

[Daniel Weinhold](#) / [Komentáře](#) / 15. 3. 2022 / 4 min.

Ruský parlament bude projednávat zákon, kterým zavede pravidla nucené správy ruských společností vlastněných zahraničními vlastníky. Ať už se takovému postupu bude říkat jakkoliv, je evidentní, že ochrana pro zahraniční podnikatele v Rusku dosáhne nového dna.

Aby se lidstvo nevyvraždilo v nekonečných sériích krvavých konfliktů, upředlo pavučinu dvoustranných a vícestranných dohod, které dohromady vytvořily současný systém mezinárodního práva. Najdeme v nich spoustu vznosných a ušlechtilých myšlenek, ale o takto zabezpečeném míru platí podobně to, co nám připomínal brazilský básník o lásce: láska je věčná ... dokud trvá. A jak vidíme, putinovské Rusko si vyložilo po svém pojem *disruptor* a ukázalo, že pracně po desetiletí budovaný systém mezinárodního práva funguje pouze do té doby, než se suverén rozhodne zahodit všechny ohledy.

OCHRANA, KTEROU DOHODY O OCHRANĚ INVESTIC POSKYTUJÍ ČESKÝM INVESTORŮM V RUSKU A BĚLORUSKU, JE ILUZORNÍ

Je to ale taková novinka? Vezměme si přístup Ruska k dohodám o ochraně investic. Ty by měly být vzájemně výhodné, protože zaručují pro investory z druhého smluvního státu možnost u nezávislého rozhodčího soudu dosáhnout náhrady, pokud smluvní stát poruší pravidla zákazu vyvlastnění a nerovného zacházení. Dvoustrannou investiční dohodu máme s Ruskem, podepsanou v roce 1994 Václavem Klausem a Viktorom Černomyrdinem, i s Běloruskem. Rusko je ale známé tím, že brání výkonu pro sebe nepříznivých nálezů. Když Franz Sedelmayer uspěl s přiznáním náhrady za svůj majetek konfiskovaný Ruskem v devadesátých letech, trvalo mu s velkým úsilím téměř dvě desetiletí, aby vymohl alespoň částečné uspokojení. V případě Valle Esina museli investoři prosit italskou vládu o intervenci ve snaze přimět Rusko, aby provedlo přisouzenou úhradu. Většině zahraničních investorů se však nedostalo ničeho. Akcionářům Jukosu byly přisouzeny

náhrady v několika rozhodnutích, z nichž největší rozhodčí nález zní na více než 50 miliard dolarů, přiznaných v řízení zahájeném před patnácti lety – Rusko se však nadále všemi prostředky snaží vyhnout jeho úhradě. Předloni pak Rusko sice přijalo vlastní zákon o ochraně zahraničních investic, ta ale vyžaduje administraci investorského sporu ruským Stálým arbitrážním centrem a provádění arbitráže na území Ruska – o nezávislém posuzování se dá sotva uvažovat.

Fotka od Gerd Altmann z Pixabay

Proč jsme tedy ještě nevypověděli dohody o ochraně investic s Ruskem a Běloruskem? Ochrana, kterou poskytují českým investorům v Rusku a Bělorusku, je beztak iluzorní. To jsem viděl sám dokonce v době ještě „mírové“, před současnými sankcemi, kdy jsem zastupoval české investory při jednání s běloruskou vládou o ochraně podle česko-běloruské investiční dohody. Natož v době současné, kdy se ruský režim nerozpakuje znemožnit vrácení stovek letadel zahraničním leasingovým společnostem, a chystá se přijmout další opatření vůči majetku zahraničních entit, pro která se ve slušné společnosti najdou výrazy leda tak v trestním zákoníku. Navíc, i kdyby český investor proti Rusku něco v arbitráži vysoudil, šance prosadit takový nález v praxi by byly malé, a ještě k tomu bude řada jiných zahraničních investorů „ve frontě“ na ruská aktiva v zahraničí (možnost vymáhání v samotném Rusku je spíše fantasií). Jediný praktický efekt těchto investičních dohod tak může být ten, že budou naopak bránit na české straně přijmout efektivní opatření vůči ruským a běloruským entitám, pokud budou nutná.

Při výpovědi sice investiční dohody mají relativně dlouhý časový „doběh“ – výpovědní doba je roční, a i po výpovědi jsou deset let chráněny dřívější investice. A pak je zde ještě paralelní dohoda o spolupráci EU-Rusko (PCA), ke které jsme po vstupu do EU přistoupili v roce 2006. To je také zajímavý kousek, kde najdeme třeba *„závazek stran podporovat mezinárodní mír a mezinárodní bezpečnost a mírové řešení sporů a spolupracovat za tímto účelem“*, přání *„povzbuzovat proces regionální spolupráce mezi státy bývalého SSSR za účelem podpoření prosperity a stability regionů“*, či proklamace, že *„dodržování zásad demokracie a lidských práv je základem vnitřní i zahraniční politiky stran“*. Ano, i toto Ruská federace podepsala.

I kdyby však s ohledem na lhůty a další okolnosti mělo vypovězení česko-ruské a česko-běloruské investiční dohody v současné době především symbolický význam, stálo by za zvážení – sotva má totiž smysl je udržovat s někým, kdo žádné mezinárodní závazky nectí a jejich dodržování dokáže buď zneužívat nebo považovat jen za projev slabosti.

SVĚT HOSPODÁŘSTVÍ

Autor je advokát, partner advokátní kanceláře Weinhold
Legal